

In de leer bij de hoogste Docent

06-08-2009 10:29 | Ben Tramper

Oud-docent ds. F. Mallan van de Theologische School van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland.

Hij was meer dan [foto 1 van 4](#) **veertig jaar docent**

van de Theologische School van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland en leidde in totaal vijftien studenten op tot predikant. Het onderwijs gaf hij aan huis, in de pastorie, op zijn studeerkamer. Ds. F. Mallan (84): „Ik denk met vreugde terug aan de momenten waarop de studenten met mij de Schriften onderzochten. Meer dan eens ontspan zich dan een gesprek van hart tot hart.“

Zijn gezondheid laat een vraaggesprek nauwelijks toe. Zijn stem is zwak. De predikant, die de afgelopen zestig jaar meer dan 10.000 keer de kansel beklom, spreekt slechts fluisterend. „Ik verlang naar Boven“, zegt hij met een glimlach terwijl hij beide handen opheft.

Aanvankelijk houdt ds. F. Mallan de boot voor een interview af, maar later komt hij erop terug. „Ik las Psalm 84. Over de mus en de zwaluw. Zoals die onbeduidende vogeltjes, die nesten bouwen bij Gods altaren, heb ik vele jaren de dienst des Heeren mogen waarnemen. En zo, als een zwaluw, wil ik wel vertellen over het werk als docent.“

Zijn voorstel is om eerst, geholpen door zijn dochter, enkele gedachten op papier te zetten en daarna een gesprek te hebben bij hem thuis in Alblusserdam, waar hij tot zijn emeritaat in 1996 de plaatselijke gereformeerde gemeente in Nederland diende.

Verschrikkingen

Ds. Mallan werd zelf kort na de oorlog als student toegelaten tot de Theologische School van de Gereformeerde Gemeenten. „Ik wist al op jonge leeftijd dat ik mijn leven in de dienst des Heeren zou moeten en mogen doorbrengen. Daarom las ik als kind al de geschriften van de reformatoren en de oude bevindelijke schrijvers. Ik was 6 jaar toen ik de „Redelijke godsdienst“ van Brakel in de oude druk bestudeerde.“

Aan zijn studie ging een veelbewogen weg vooraf, zegt de predikant. „Bevindelijk kwam ik aan de weet dat ik door de zonde een helwaardig schepsel was. De verschrikkingen van de hel bleven me niet onbekend. Maar als in een dodelijk tijdsgewricht is de weg tot de eeuwige gelukzaligheid ontsloten en ben ik gewezen op de Persoon van de Middelaar. Als kind mocht ik er getuigenis van geven. Het heeft de Heere behaagd mij daarna tot meerdere kennis van de weg der zaligheid te brengen. Ik was nog maar 15 jaar toen ik met een Drie-enig God werd verzoend.”

Persoonlijke doorleving van genade is voor predikanten noodzakelijk, zegt ds. Mallan. „Zij mogen innerlijk geen vreemdeling van het werk der genade zijn gebleven. Velen kunnen er in deze tijd nog wel over spreken, maar ze spreken er niet uit. Overigens moet niemand denken dat ik altijd als een goed en stevig bekeerd mens mijn werk hebben kunnen doen. Maar in de weg van inwendige ontdekking en verarming is de leer van vrije genade me steeds dierbaarder geworden.”

De roeping tot het ambt kwam op jonge leeftijd op hem af. „Ik zal nooit vergeten dat ik na de oorlog terugkeerde naar huis. Helemaal verzwakt, sterk vermagerd. Toen ik met mijn baas had afgesproken in augustus weer te gaan werken, kwamen de woorden naar mij toe: „Zegt gij niet: Het zijn nog vier maanden, en dan komt de oogst? Ziet, Ik zeg u: Heft uw ogen op en aanschouwt de landen; want zij zijn alrede wit om te oogsten.””

Bezwaren

„Vele bezwaren rezen in mij op, ik voelde zo veel onbekwaamheid tot het ambt. Ik sloeg op de vlucht, vanuit Rotterdam naar Veen, waar ik de oude, Godvrezende Bertus Schreuders opzocht. Er was geen ontkomen aan. Al spoedig vroeg hij mij: „Moet jij je niet aanmelden bij het curatorium?” De Heere Zelf heeft mij toen op een liefderijke wijze voor het ambt ingewonnen. Kort nadat ik was toegelaten, kreeg ik een oproep voor militaire dienst. Omdat ik ging studeren, kreeg ik vrijstelling.

Gods leidingen zijn wonderlijk. Want zo hoefde ik niet voor drie jaar naar Nederlands-Indië en bleef ik gespaard voor een moeilijke tijd, maar mocht ik drie jaar lang worden onderwezen door ds. G. H. Kersten, precies de laatste jaren dat hij nog in leven zou zijn. Ds. Kersten overleed in 1948, kort voordat ik werd bevestigd tot predikant.”

Zijn leermeester wees altijd op het belang van dogmatiek en kerkrecht, aldus ds. Mallan. „Die vakken waren volgens hem onmisbaar voor een goed kerkelijk leven. Om dezelfde reden stelde ds. Kersten ook hoge eisen aan de prediking. Wij waren gebonden aan een strakke indeling: voorafsprak, drie punten, toepassing. Alles moest precies op tijd aan de orde komen. Als student schreef ik de preken helemaal uit. Later had ik daar geen gelegenheid meer voor en hield ik het bij een korte schets.”

Docentschap

Ds. Mallan was nauwelijks 40 jaar oud toen hij in 1966 het docentschap van de Theologische School in handen kreeg. Zijn kerkverband vroeg hem die taak op zich te nemen na het overlijden van dr. C. Steenblok. „Voor mij als jonge predikant een gewichtige zaak. Ik voelde me niet geschikt mijn leermeester op te volgen. Toch heb ik het mogen doen. Met Gods hulp. Tot vorig jaar heb ik, samen met de heer L. M. P. Scholten, het docentschap waargenomen. Tijdens mijn ziekte heb ik het zelf kunnen overdragen aan ds. J. Roos.”

Welk vak doceerde u het liefst?

„Dogmatiek. Ik zei altijd tegen elke student: „Dogmatiek is je ruggengraat, oefen je in het bijzonder in de gereformeerde leer.” Ook de praktische vakken kwamen

aan bod: hermeneutiek, poimeniek, liturgiek. De laatste jaren had ik als docent het voorrecht dat ik uit eigen pastorale ervaring veel kon vertellen. Bij het lesgeven heb ik altijd gebruikgemaakt van de dictaten van ds. Kersten en dr. Steenblok."

U heeft in totaal vijftien studenten opgeleid – mannen met geheel verschillende achtergronden: de een was agrariër, de ander docent. Hoe ging u om met die diversiteit?

„Ik heb dat nooit als een probleem ervaren. Elke student heb ik met liefde en in een geest van vertrouwen onderwezen. Ik ontving van hen veel liefde en geduld, ook in mijn hoge ouderdom. De studenten kwamen altijd bij mij thuis. Ik gaf les op mijn studeerkamer.

Het doceren lag me wel, mag ik zeggen. Ik ben ervan overtuigd dat de opleiding nodig is; het gewicht van het ambt van dienaar van Gods Woord vraagt erom. Het onderwijs is de middellijke weg waardoor studenten worden gevormd. Tegelijk is het alleen Gods Geest Die hen bekwaam maakt, zodat ze als instrument in Zijn hand het werk kunnen verrichten."

Stelde u hoge eisen aan uw studenten? Was u streng?

Hij lacht. „Ik heb ze er nooit over horen klagen. Nee, het tegendeel is het geval. We hebben met elkaar goede uren doorgebracht. Ik was vaak blij gestemd als een student vertrok. Meestal kwamen ze enkele dagdelen per week. Regelmatig bespraken we Bijbelteksten met elkaar. Meer dan eens ontwikkelde zich, vanuit het Woord, een gesprek van hart tot hart. We onderzochten de Schriften om tot een juiste exegese te komen. In de uitleg is altijd wel enige vrijheid. Maar er zijn natuurlijk grenzen: niemand mag afwijken van de leer."

Elke student moest, voordat hij beroepbaar werd gesteld, een proefpreek houden. Hoe ging dat tijdens uw docentschap in zijn werk?

„Samen gingen we naar de kerk in Alblasterdam. De student beklom de kansel, ik nam plaats in de kerkbank. In de tekstkeuze liet ik mijn studenten altijd vrij. Na anderhalf uur keerden we terug naar huis. Dan namen we het gesprokene door. Hoe werd de stof verklaard? Hoe werd de preek voorgedragen? Ik lette niet alleen op de inhoud, maar ook op allerlei praktische zaken."

Wat heeft u uw studenten in het bijzonder willen meegeven?

„Ik heb hen willen leren om te staan naar een eenvoudige, Schriftuurlijk-bevindelijke prediking, waarin Gods volk wordt vertroost en bemoedigd, waarin de weg wordt aangewezen die noodzakelijk moet worden gekend tot zaligheid van de ziel, maar waarin ook wordt gewaarschuwd voor een verkeerde leer en waarin de noodzakelijkheid van de bekering in liefde en met ernst op het hart van de hoorders wordt gedrukt.

Ook heb ik de studenten voorgehouden dat zij niet alleen geroepen zijn om te verkondigen dat de Heere verloren en doemwaardige zondaars zaligt zonder enige verdienste van hun kant, maar ook op welke wijze Hij dat in hen werkt. De drie stukken van ellende, verlossing en dankbaarheid moeten worden gekend en in elke preek aan de orde komen."

Komma

„Zeer belangrijk vond ik het om te wijzen op het onderscheid tussen een inwendige en een uitwendige roeping. Na de eis van geloof en bekering en het wijzen op de verantwoordelijkheid van elke hoorder mogen zij in de preek geen punt zetten. Nee, dan komt een komma. Er mag niet alleen worden gewezen op de doodstaat van de mens, maar ook op het welbehagen van God Die Zelf voor een weg heeft gezorgd waardoor, op grond van Christus' werk, Gods Geest de verloren en verdoemelijke zondaar inwendig roept.

Alleen in een weg van ontdekking en ontgronding krijgt Christus in het Evangelie alle waarde. Prediking dient daarom verkondiging van Wet en Evangelie te zijn. Het Evangelie moet, als een blijde boodschap van Gods genade tot zaligheid van schuldige zondaars, aan alle hoorders worden gepredikt."

Leerde u zelf van uw studenten?

„Zeker. Soms moet je als oudere nog van een kind leren, waarom dan niet van een student? Elke student was anders. Ik leerde met hun verschillen om te gaan. Nu ik zelf niet meer kan voorgaan, luister ik met de kerktelefoon mee naar de diensten in Alblasserdam. Soms wordt een preek gelezen van een van de studenten die reeds zijn overleden, soms gaat een oud-student voor. Dan mag ik met aangenaamheid luisteren en dan ben ik er verwonderd over dat het bij ons nog mag gaan zoals het gaat."

Na enige stilte: „Elke student en elke predikant heeft het nodig om Christus te zien als onze meerdere en hoogste Docent. Hij heeft als de grote Leraar der gerechtigheid op een rechte wijze Zijn prediking gebracht. Hij heeft bekendgemaakt hoe zijn prediking ingang in de harten van Zijn hoorders kreeg. Maar ook heeft Hij getoond hoe het kwam als de prediking niet de gewenste uitwerking had.

Dat bracht Hem, bij het zien van de inwoners van Jeruzalem, tot grote bewogenheid. „Jeruzalem, Jeruzalem", riep Hij uit, „hoe menigmaal heb Ik u bijeen willen vergaderen, maar gij hebt niet gewild." Bij de door God in waarheid geroepen knechten is dat niet anders. Zij zijn bewogen over het lot van hun onbekeerde hoorders als zij eraan denken dat zij onder een ruime Evangelieprediking verloren moeten gaan."

Zevendelige serie interviews met docenten en oud-docenten aan een theologische opleiding. Volgende week donderdag deel 7: prof. dr. A. de Reuver, emeritus hoogleraar kerkgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht.

Ds. F. Mallan mag vijf boeken op de plank zetten die voor hem bij zijn werk als docent van bijzondere betekenis waren.

"Eigenschappen des zaligmakenden geloofs" van Alexander Comrie. „Comrie is voor- en onderwerpeijk zo zuiver, dat blijkt uit dit boek, maar ook uit zijn "ABC des geloofs" en zijn "Examen van Tolerantie"."

"Redelijke godsdienst" van Wilhelmus à Brakel. „Zeer leerzaam voor aankomende leraars."

"De viervoudige staat" van Thomas Boston. „Hij beschrijft de gevallen staat en wijst op wat aan de mens moet gebeuren om welgetroost te leven en te sterven."

"Het groot aanbelang der zaligheid" van Thomas Halyburton. „Hij doet in zijn boek zo duidelijk ons weten dat er een aanbieding van genade in de prediking moet zijn, maar dat dit aanbod voorwaardelijk is. Er moet plaats voor dat aanbod in onze harten komen. Hoe verschikkelijk zal het toch zijn als dat niet gebeurt. En dat doet hem ook zeggen: „Och of gij nog bekendet in deze uw dag wat tot uw vrede dient!""

"Al de werken" van Ralph en Ebenezer Erskine. „Het zielenleven van Gods volk is er duidelijk en klaar in te vinden."